

currence med hans Arbeidskraft næsten er umulig, og i ethvert Tilfælde er det vist, at naar 2 Haandværkere saaledes havde boet ved Siden af hinanden i en vis Kreds og haft deres Udkomme, saa vilde det, naar den ene blev flyttet til en Straffeanstalt, ikke vare længe, inden en ny Arbejder i det samme Fag vilde ned sætte sig paa den Plads, som den, der var kommen ind i Straffeanstalten, havde indtaget. Han vilde benytte sig af den Andens borgerlige Død til at tage det Arbejde, denne før havde haft, og Concurrencen udenfor Straffeanstalten vilde saaledes være tilstede i samme Grad som før, medens der ovenikjøbet var kommen endnu een Concurrent til i Straffeanstalten. Jeg kan saaledes ingensinde see, at den Frygt, Haandværksstanden nærer for, at den vil lide Skade ved, at man stiller saa betydelige Arbeidskræfter til den Enkeltes Disposition, virkelig er ubegrundet. Den ærede Rigsdagsmand fremhævede, at den Arbeidskraft, der overdrages til en saadan Entreprenur, idetmindste er bebyrdet med den betydelige Forpligtelse, at han hver Dag skal holde dette store Antal Mennesker i Virksomhed, og at han altsaa ikke har den Frihed, som enhver anden Fabrikmester har, at kunne affædige en større eller mindre Deel af sine Arbejdere, naar det ikke betaler sig at beholde dem. Det er vel sandt, at dette er en Byrde, der uægtelig er betydelig i finantsiel Henseende, navnlig fordi maaskee ikke alle Fangerne ere dygtige Arbejdere; imidlertid troer jeg, at Staten har taget rigeligt Hensyn til denne Byrde og betalt den i dyre Domme, idet den, hvad jo Forslaget gaar ud paa, ikke alene vil give Entreprenuren Arbeidskraften til den overordentlig ringe Priis af 1 Mk. pr. Mand og selv give Fangeren Kost og Husshj, men ovenikjøbet siger: Jeg giver Dig tillige 100,000 Rd., deels i Maskineriet og deels i Capital, og Du skal have dem til en Priis, der er forbausende ringe — thi det er dog ganske vist, at 4 pCt. Renter og 2 pCt. Afdrag i 15 Aar ere vilkaar, paa hvilke man ikke let vil kunne faae en Driftscapital anbragt i en Fabrik. Med Hensyn til de Bemærkninger, der ere faldne om, at jeg nærmest og væsentligst skalde arbejde for en enkelt Kjøbstads Interesse, da

er dette Noget, som er let sagt, men som derfor er lige usandt. Det forekommer mig, at jeg har støttet mig til Grunde, der ikke ere hentede fra Horsens Byes specielle Stilling; det er ganske vist, at jeg forsaavidt har hentet dem derfra, som man paa Grund af en Byes specielle Stilling til en større Straffeanstalt uægtelig ledes til at undersøge; hvilke de Grunde ere, som gjøre en saadan Foranstaltning som den paatænkte farlig for en By, der ligger i Nærheden af en saa stor Arbeidskraft. Jeg kom derved vilkaarlig til at undersøge, om det ikke maa ansees ubilligt, at Staten giver sig i Concurrence med en Masse af Haandværkere, og maaskee ogsaa Fabrikeiere, under saa ulige Vilkaar for disse, og Resultatet blev efter min Mening det, at Staten væsentligst burde blive indenfor det Omraade, igennem sine Straffe-Fabrikker alene at forarbejde Gjenstande til eget Brug. Naar den gjør det, naar den faaer den omtalte Klædefabrication ind under sig, saa vil den formeentlig have fuldt op at gjøre, og saa vil ethvert Spørgsmaal om Concurrence med Fabrikeieren og Haandværksbrugeren være reduceret til ikke at betyde Noget, idet man jo nemlig maa indrømme, at Staten virkelig er berettiget til, ved sin egen Arbeidskraft at skabe, hvad den selv forbruger. Jeg troer derfor virkelig, at jeg med ligesaa fuld Føie kan slutte mig til denne Anskuelse om den bedste Bessjæftigelse for Straffeanstalternes Arbeidskraft, som den ærede Justitsminister og den ærede Rigsdagsmand for Holbet Amts 2den Valgkreds (Tscherning). Saalænge der nu ikke foreligger en saadan Udtalelse fra det høie Ministerium, at jeg kan føle mig overbevist om, at man med Tillid tør stole paa, at ikke det blotte finantsielle Hensyn skal blive det afgjørende ved Spørgsmaalet om, hvem der skal foretrakkes som Entreprenur, saalænge drifter jeg for mit Vedkommende mig ikke til at understøtte det Forslag, der er stillet af Regjeringen og anbefalet af Udvalget.

L. C. Larsen. Det forekommer mig ikke, at Retsspørgsmaalet med Hensyn til Arbeidsvirksomheden i Straffeanstalterne er bleven fremdraget under Forhandlingerne her paa den